

**Centrum voor
Permanente Vorming
organiseert het**

31ste

vrijdag 11 december 2009
Universiteit Antwerpen
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk

VVL

CONGRES

Thema: Upgrading Logopedie

VOORWOORD

Het thema van dit 31ste VVL-congres: “Upgrading Logopedie” getuigt van de ambitie van onze beroepsvereniging om continu de kwaliteit van onze hulpverlening te verbeteren.

In de veertiende, herziene uitgave van van Dale, Groot Woordenboek van de Nederlandse Taal wordt upgrading bladzijde 3756 omschreven als positieverbetering, verbetering van de kwaliteit, het aanzien en de reputatie van een product en staat dit tegenover downgrading. Toegepast op onze logopedische zorgen zou dit een streven naar een verdere verbetering van onze positie in het totale netwerk van hulpverlening kunnen betekenen door continu te waken over de kwaliteit van onze diensten door deze op een hoger niveau te brengen.

De aandachtige lezer van het programma van dit congres merkt dat sprekers met onderwerpen uit het brede gamma van logopedische stoornissen die zich in de diverse tewerkstellingssectoren aanbieden, weerhouden zijn. Deze betreffen zowel onderzoek, diagnostiek als therapie. Bijzondere aandacht gaat in dit verband naar de persoon van de therapeut. Het verheugt ons dan ook bijzonder dat professor M. Keirse dit onderwerp in één van de hoofdvoordrachten zal behandelen.

Dit congres besteedt opnieuw uitermate veel aandacht aan de stand van het Wetenschappelijk Onderzoek in de Logopedie en Audiologie in Vlaanderen (WOLAV). Uit het totale aanbod werden uiteindelijk 30 posters uit diverse opleidingen en onderzoekscentra voor presentatie weerhouden. In een specifieke sessie om 15.30 uur kunnen de congresdeelnemers de posters niet alleen bezoeken maar wordt er door een verantwoordelijke per poster ook meer toelichting gegeven.

Dit programma wordt verder vervolledigd door de aanwezigheid van uitgeverijen, firma's, patiëntenverenigingen, VVL-partners, organisaties en een stand van onze beroepsvereniging.

Uiteraard zal dit congres maar lukken met uw aanwezigheid. Het is dan ook onze overtuiging dat u de inspanningen van de congreswerkgroep door uw deelname zult honoreren. Zij is ervan overtuigd uw vertrouwen met dit programma waard te zijn.

Hartelijk welkom op 11 december!

Prof. Dr. L. Heylen
verantwoordelijke
Centrum voor
Permanente Vorming

P. De Meyere
Voorzitter VVL

Dr. R. Buekers
verantwoordelijke
WOLAV

PROGRAMMA

8.15 u Ontvangst met koffie en thee

9.30 u. Verwelkoming

P. De Meyere

Zien we de mens? Therapie of therapeut

M. Keirse

Leerstoornissen+: feit of fabel? Comorbiditeit bij leerstoornissen

R. Vanderswalmen, A. Desoete, S. Pieters, F. De Weerd, D. Baeyens, C. Van Vreckem en H. Van Waelvelde

11.00 u Pauze met bezoek aan de stands en de posters

11.45 u Hersendysfunctie bij Cognitieve Ontwikkelingsstoornissen

P. Mariën en P. Wackenier

Spraakverstaanbaarheid: Onderzoek en behandeling

G. Van Nuffelen, C. Guns, H. Martens en M. De Bodt

12.45 u Lunch met bezoek aan de stands en de posters

14.00 u **Sessie A1: Dyscalculie**

Traject bij vermoeden dyscalculie

D. De Clerck, S. Lahou, J. Marrannes, M. Milleville, K. Van Hul en C. Vonckx

Sessie A2: Neurologische spraak- en taalstoornissen

Aanpassing en normering van enkele nieuwe taaltests voor het Nederlands: ROWPVT/EOWPVT en de Renfrew Taalschalen

I. Zink, E. Manders en H. Roeyers

Sessie A3: Stemstoornissen

'Acoustic Voice Quality Index': een maat voor de outcome van stemtherapie

Y. Maryn

Sessie A4: Stotteren

Spraakonvloeiendheden bij personen met het syndroom van Down

K. Eggers en C. De Bal

Kan spraak- en taalontwikkeling en stimulatie stotteren uitlokken?

R. Boey

PROGRAMMA

14.00 u

vervolg

Sessie A5: Auditieve beperking

Invloed van vroege gehoorscreening en vroege cochleaire implantatie op de spraak- en taalontwikkeling van jonge dove kinderen

L. De Raeve

Sessie A6: Menselijk brein

SOS TAAL, vlotter talen leren met breintraining

B. Lernout en L. Lernout

15.00 u

Pauze met bezoek aan de stands en de posters

15.30 u

Sessie B1: Niet-aangeboren hersenletsel

Multidisciplinaire diagnostiek en behandeling van kinderen en jongeren met NAH

N. Ansoms en S. Caubergs

Sessie B2: Taaltests

Normering en bruikbaarheid van de Taaltoets Alle Kinderen (TAK) in Vlaanderen

E. Manders, C. Cornette en L. Peeters

Sessie B3: Dysorthografie

Behandeling van de orthografie bij kinderen met een leerstoornis

F. Cours

Sessie B4: Auditieve beperking

Bilaterale cochleaire implantatie bij kinderen: van spraakverstaan tot richtinghoren

P. Van de Heyning en A. Van Wieringen

Sessie B5: Stotteren

Ouder-kind interactie na stottertherapie: een vergelijking van de ouderspraak na behandeling volgens het Demands and Capacities Model en het Lidcombe Programma

L. Oonk en M.C. Franken

Sessie B6: Posters Wetenschappelijk Onderzoek Logopedie en Audiologie in Vlaanderen

Tijdens deze sessie kunnen de congresdeelnemers niet alleen de posters bezoeken maar is er ook een verantwoordelijke aanwezig voor toelichting. Op deze manier kan elk project ook grondiger toegelicht en besproken worden.

16.30 u

Receptie als afsluiting van het 31ste VVL-congres

POSTERS

STEM

P1. The menopause and the female larynx, clinical aspects and therapeutic options: a literature review.

Evelien D'haeseleer, H.Depypere, S.Claeys, J. Van Borsel, K.van Lierde.
Ghent University Hospital.

P2. Normatieve studie inzake akoestische stemkwaliteit.

Els Caelenberghe, I.Trauwaeen, Y.Maryn, J.Verstraete, J.Deklerck.
KHBO en AZ St Jan, Brugge

P3. Vocal characteristics of middle aged premenopausal women.

Nele Baudonck, E.D'haeseleer, H.Depypere, S.Claeys, K. van Lierde
Ghent University Hospital.

P4. The impact of vocal warm-up exercises on the objective vocal quality in female students training to be speech language pathologists.

Kristiane van Lierde, E.D'haeseleer, N.Baudonck, S.Claeys, M.De Bodt, M. Behlau.
Ghent University Hospital

P5. De prevalentie van dysfonie en larynxpathologie bij personen met stemklachten

Leen Van den Steen, M.De Bodt, J.Raes, F.Mertens
Universitair Ziekenhuis Antwerpen

SPRAAK

P6. Prevalentie en ernst van stotteren bij personen met Down syndroom

Chris De Bal, K.Eggers
Lessius Hogeschool Antwerpen

P7. De relatie tussen neussnuiten en afwijkende mondgewoonten bij Vlaamse kleuters

Eddy Hoste, A.Dabout, E.De Coninck, C.De Koninck, P.Pelekoudas, V.Willockx, P.Corthals
Vesalius Hogeschool Gent

P8. Stutter-like dysfluencies in Flemish Sign Language users

Marjan Cosyns, A.Van Herreweghe, G.Christiaens, J.Van Borsel
Ghent University

P9. Gesimuleerd stotteren in niet-stotterende subjecten: het onderscheiden van oorzaak en gevolg van stotteren.

Catherine Theys, S.Sunaert, S.Kovacs, A.van Wieringen, L.De Nil
ExpORL, K.U.Leuven

VERWORVEN NEUROLOGISCHE STOORNISSEN

P10. De invloed van taalbegrip op getalverwerking en calculatievaardigheden bij personen met afasie na een CVA in de linkerhemisfeer.

Katleen Vandepuut, G.Peeters, C.Lafosse
Hof Ter Schelde, Revalidatieziekenhuis Antwerpen

POSTERS

VERWORVEN NEUROLOGISCHE STOORNISSEN (vervolg)

P11. Sociale participatie van mensen met afasie

Ruth Dalemans, L. De Witte, D.Wade, W.Van den Heuvel
Hogeschool Zuyd Heerlen

P12. Functionele afasietherapie in Vlaanderen: een enquête

Catherine De Vos, Hogeschool Gent, Vesalius

P13. Alternerende woordvlotheidstest (AWT) bij volwassenen met NAH: normatieve data en gevalsbespreking

Frank Paemeleire, Arteveldehogeschool en AZ Maria Middelaers, Gent

TAALONTWIKKELING

P14. Narratieve vaardigheden bij kinderen met SLI

Ellen Vandewalle, B.Boets, P.Ghesquière, I. Zink
ExpORL, K.U.Leuven

P15. Longitudinale woordenschatgroei bij jonge kinderen met verstandelijke beperkingen

Joke Vandereet, B.Maes, D.Lembrechts, I. Zink
ExpORL, K.U.Leuven

P16. Het gebruik van SMOG bij volwassenen met een verstandelijke beperking

Kristien Meuris, B.Maes, D.Lembrechts, I. Zink
ExpORL, K.U.Leuven

P17. Evaluatie van de CELF-4-NL bij slechthorende kinderen

Tinne Boons, A.van Wieringen, L.Peeraer, M.Weymans, J.Wouters
ExpORL, K.U.Leuven

P18. Hoeveel zegt een Vlaamse baby of peuter? Analyse van spraakzaamheid op basis van longitudinale spontane spraakstalen.

Inge Molemans, R.van den Berg, L.van Severen, P.Govaerts, S.Gillis
CliPS research center, Universiteit Antwerpen

P19. Bruikbaarheid van de Life Space Crisis Intervention bij taalzwakke kleuters met emotionele en gedragsstoornissen.

Mie Cocquyt, C. Van Causbroeck, V.Willockx, C.Kesbeke
Hogeschool Gent, Vesalius

LEERSTOORNISSEN

P20. Van conceptueel model begrijpend lezen naar de praktijk van diagnostiek en therapie.

Christel Van Vreckem, A.Desoete, L.De Paepe, H.Van Keer, H. Van Hove
Arteveldehogeschool Gent

P21. De integratie van de IDAA in de behandelingsgerichte diagnostiek van dyslexie bij 16+

Ellen Meerschaert, K.Schraeyen, D.Baeyens, A.Geudens
Lessius Antwerpen

POSTERS

GEHOOR

P22. Spraakverstaan in spatiaal gescheiden ruis bij normaalhorende en bilateraal geïmplanteerde kinderen.

Lieselot Van Deun, A.van Wieringen, J.Wouters
ExpORL, K.U.Leuven

P23. Ontwikkeling en evaluatie van twee spraak-in-ruis testen voor franstalige luisteraars.

Sofie Jansen, H.Luts, K.Wagener, B.Kollmeier, B.Frchet, J.Wouters
ExpORL, K.U.Leuven

P24. Cochleair implants in children deafened by cCMV

Birgit Philips, E.De Leenheer, E.De Vel, I.Dhooge
Ghent University Hospital

P25. De Luisterkubus: een driedimensioneel hoortrainingsprogramma voor personen met een auditieve beperking

Yvette Vrolix, M.Bammens, L.De Raeve, M.Haesevoets, J.Jans, R.Pans, H.Vandistel,
KIDS Hasselt

P26. The clinical value of the multiple-frequency 80Hz auditory-state respons in adults with normal hearing and hearing loss.

Wendy D'haenens, I.Dhooge, B.Vinck
Ghent University Hospital

P27. The effects of aging on evoked otoacoustic emissions and efferent suppression of transient evoked otacoustic emissions.

Hannah Keppler, I.Dhooge, P.Corthals, L.Maes, W.D'haenens, A.Bockstael, B.Philips, F.Swinnen,
B.Vinck
Ghent University Hospital

P28. De waarde van de Speech, Spatial and Qualities of Hearing Scale (SSQ) voor de doorverwijzing van eerste aanmelders voor hoortoestelaanpassing.

Kelly Demeester, S.Pardon, B.Depuydt
Katolieke Hogeschool Brugge-Oostend

EVENWICHT

P29. Clinical usefulness of the rotary test in unilateral peripheral vestibular pathologies.

Leen Maes, B.Vinck, I.Dhooge
Ghent University Hospital

EVALUATIE- MEETMETHODE

P30. Wat, hoe en waarom meet je? Een stappenplan voor evidence based meten in de dagelijkse praktijk.

Michelle Lacroix, R.Dalemans, S.Beurskens, M.Kooistra
Hogeschool Zuyd Heerlen

UITGEVERIJEN

Abimo, Sint-Niklaas
Acco, Leuven
Altiora, Averbode
Baert, Ternat
Epo, Berchem
Garant-Uitgevers, Antwerpen/Apeldoorn
Jabbla, Gent
Pearson Assessment and Information B.V., Amsterdam
Prolog-K2-Therapie, Bodegraven
Sensotec, Varsenare
Van In, Wommelgem
Zwijsen, Antwerpen

PATIËNTENVERENIGINGEN

Antwerpse Vereniging Gelaryngectomeerden
Sprankel
Die-'s-Lekti-kus
Vereniging Afasie vzw

PARTNERS

Acerta
Protectas
SBB

ORGANISATIES

Luisterpuntbibliotheek
Sig

BEROEPSVERENIGINGEN

VVL

LEDEN CENTRUM PERMANENTE VORMING VVL

R. Buekers
L. Crommen, verantwoordelijke praktische organisatie congres
M. D'hondt
K. Eggers
R. Elen
A. Grosjean
I. Heylen, verantwoordelijke organisatie ISB's
L. Heylen, verantwoordelijke congres en centrum permanente vorming VVL
H. Oris
L. Peeters
K. Schraeyen, verantwoordelijke praktische organisatie congres
L. Van Bel
N. Van der Velde
C. Van Looy
K. Verbanck

Prof. Dr. M. Keirse

Hoogleraar Faculteit der Geneeskunde, K.U.Leuven

R. Vanderswalmen

Lector Arteveldeschool en zelfstandig logopedist

Prof. Dr. A. Desoete

Lector Arteveldehogeschool, docent UGent en wetenschappelijk medewerker Sig

S. Pieters

Doctoraatsstudent UGent

F. De Weerdt

Doctoraatsstudent UGent

D. Baeyens

Wetenschappelijk onderzoeker, Lessiushogeschool

C. Van Vreckem

Lector Arteveldeschool Gent

H. Van Waelvelde

Docent UGent

Prof. Dr. P. Mariën

Professor in de Neurolinguïstiek, Afdeling Neurologie ZNA AZ Middelheim, Antwerpen en Vrije Universiteit Brussel

P. Wackenier

Klinisch Neurolinguïst, Afdeling Neurologie ZNA AZ Middelheim, Antwerpen en Vrije Universiteit Brussel

Dr. G. Van Nuffelen

Logopediste, UZA

C. Guns

Logopediste, UZA

H. Martens

Logopediste, UZA

Prof. Dr. M. De Bodt

UZA en UGent

D. De Clerck

Vrij CLB Deinze

S. Lahou

Vrij CLB Tongeren

J. Marrannes

Vrij CLB Roeselare

M. Milleville

Vrij CLB Ieper

K. Van Hul

Vrij CLB Pieter Breughel, Brussel

C. Vonckx

Verantwoordelijke Leren & Studeren, Vrije-CLB-Koepel-vzw

Prof. Dr. I. Zink

Exp ORL, Logopedische en Audiologische Wetenschappen, K.U.Leuven, Multidisciplinair Universitair Centrum voor Logopedie en Audiologie, U.Z.Leuven

Prof. Dr. E. Manders

Docent K.U.Leuven (Logopedische en Audiologische Wetenschappen) en Lessius Hogeschool (Departement Logopedie en Audiologie)

H. Roeyers

Gegr. en Lic. Logopedie, Opleidingshoofd van de opleiding Logopedie en Audiologie, KHBO

Drs. Y. Maryn

AZ Sint-Jan AV Brugge, Dienst voor Logopedie en Audiologie

Drs. K. Eggers

Lector Lessius Hogeschool Antwerpen – KUL - European Clinical Specialization Fluency Disorders

C. De Bal

Praktijklector Lessius Hogeschool Antwerpen – Het Gielsbos

Dr. R. Boey

Gegr. en Lic. logopedie, specialisatie stotteren, Centrum voor Stottertherapie, postdoctoraal researcher UA

L. De Raeve

Directeur ONICI (Onafhankelijk Informatiecentrum over Cochleaire Implantatie) te Zonhoven

Ir. B. Lernout

Het Leerhof (www.leerhof.be)

L. Lernout

www.brainintelligence.be

N. Ansoms

Klinisch psychologe, Revalidatiecentrum voor kinderen en jongeren, Pulderbos

S. Caubergs

Logopediste, Revalidatiecentrum voor kinderen en jongeren, Pulderbos

Prof. Dr. E. Manders

Docent K.U.Leuven (Logopedische en Audiologische Wetenschappen) en Lessius Hogeschool Antwerpen (Departement Logopedie en Audiologie)

C. Cornette

Lic. Logopedie en Audiologie, docente Lessius Hogeschool Antwerpen (Departement Logopedie en Audiologie)

L. Peeters

Lic. Logopedie en Audiologie, oud-docente Lessius Hogeschool (Departement Logopedie en Audiologie)

F. Cours

Gegr. en Licentiate in de Logopedie, Revalidatiecentrum Sint-Lievenspoort Gent

Prof. Dr. P. Van de Heyning

Hoogleraar geneeskunde UA, diensthoofd ORL UZA

Dr. A. Van Wieringen

ExpORL, K.U.Leuven

Msc. L. Oonk

Docent Opleiding Logopedie Hogeschool, Utrecht

Dr. M.C. Franken

Linguïst-logopedist, Erasmus MC – Sophia, KNO, Gehoor- en Spraakcentrum, Rotterdam

**Leden VVL genieten een reductie van 50% op de deelnameprijs.
Wanneer het maximum aantal deelnemers wordt overschreden,
zullen de VVL-leden voorrang genieten.
Gelieve elektronisch in te schrijven op www.vvl.be.**

VVL

Vlaamse Vereniging voor Logopedisten

Inlichtingen:

VVL-secretariaat
Stadspoorstraat 21 bus 3
2200 Herentals
Tel. 014/21 90 11 Fax 014/22 08 73
E-mail: info@vvl.be
Abstracts: www.vvl.be

Deze uitnodiging werd samengesteld op basis van de gegevens ons bezorgd door de diverse sprekers.

V.U.: Prof. Dr. L. Heylen
Grafische vormgeving: janheylen1@pandora.be